

Menadžer novog kova

PARTNERSTVO ZA MIR

Krećete li u realizaciju neke poslovne ideje, vlastite zamisli koja će promijeniti svijet, velika je šansa da u takav pothvat nećete ulaziti sami, nego – ima li išta logičnije – u nj se upustiti sa svojim starim prijateljem. Mnogi će vam reći kako posao i prijateljstvo ne treba miješati. Zašto je tome tako i mogu li se ipak sretno spojiti te dvije stvari?

Piše: **Srđan Roje**

Pokrenuti posao s prijateljem svugdje je, a pogotovo kod nas, daleko više pravilo nego iznimka. Slijed koji do toga dovede neopisivo je logičan: sve obično kreće od ideje. Recimo, jednostavnosti radi, da je to bila vaša ideja. Uočili ste neku tržišnu nišu, procijenili da imate znanja i volje da je realizirate, te da je splet okolnosti povoljan, odnosno – da će se takva ideja moći unovčiti.

Dakako, sirova je ideja jedno, a njezina realizacija nešto sasvim drugo. Vjerojatno ćete poželjeti podijeliti svoj naum s nekim tko zadovoljava barem dva osnovna kriterija: prvo, da je dovoljno stručan i upućen u problematiku, odnosno da je sposoban pojmiti o čemu to pričate, te drugo, da u dotičnu osobu imate dovoljno povjerenja kako bi se smanjio rizik da vašu briljantnu ideju netko "mazne". Najbolji prijatelji obično zadovoljavaju oba kriterija: povjerenje se podrazumijeva, a sama činjenica što ste si tako dobri obično proizlazi iz toga što vam se i interesi preklapaju.

I tako... sjednete vi na pivicu jedan dan, vi pričate, prijatelju se lagano oči cakle, razglabate, ima i on pokoju dobru ideju kao dodatak, pa vi još jednu na to, i tako... mic po mic – početni se koncept lagano kristalizira. Samo je pitanje vremena tko će prvi izgovoriti sudbonosnu rečenicu: "A da mi to zbilja pokrenemo?"

Mi? Na prvi pogled – ima li išta logičnije? Pogotovo kod nas: da ste u nekoj razvijenijoj ekonomskoj klimi, mogli biste se obratiti profesionalnom investicijskom fondu specijaliziranom za *start-upe* i slične riskantne pothvate, koji bi vam pomogao oko početnih pravnih i financijskih pitanja te preuzeo na sebe dio rizika i organizacijskog posla, ali kako takvih kod nas nema – nema ničeg logičnijeg nego rizik, investiciju, muku i brigu podijeliti s nekim kome vjerujete i tko vjeruje vama.

Ali opet, kad pričate s iskusnijima od sebe o samom konceptu pokretanja posla s prijateljem, nerijetko ćete naići na lagano izmicanje uz prigodno rolanje okicama po principu "možda ti to nije i najpametnije, mnogi su tako izgubili prijatelja". Ono što posebno fascinira jest što vam nitko neće znati objasniti kako do poslovno-prijateljskih raskola dođe. Zatražite li objašnjenje, dobit ćete nešto neodređeno tipa "vidio sam to puno puta", "novac kvari ljude" – no ništa od toga ne pogađa samu bit problema. A bit problema slijedi...

Komunikacijski disbalans

Jeste li spremni? Pazite, toliko zvuči neopasno da je upravo to glavni izvor problema. Velikim vidljivim rupama lako se izmakne. One skrivene su problem. A ova je teško uočljiva i zove se **različite komunikacijske kulture**.

Korporativnu komunikacijsku kulturu možemo najbolje usporediti s hitnom službom. Ako ste ikada gledali neki film ili seriju (ili Gorana Višnjića) kada liječnici i bolničari vade iz gabule život koji visi na koncu, znate o čemu pričamo.

– Pacijentu je stalo srce!

– Defibrilator! Stavi na 200. *Clear!*

Baf! Nepomično ležeće tijelo pacijenta skoči u zrak, svi se zabulje u stroj koji inače radi "ping", ali zavruga – on i dalje pušta jednolični "piiiiiii!"...

– Adrenalin! U srce! (*Boc, štrc!*) Defibrilator! 400! *Clear!*

Baf! Umjesto jednoličnog "piiiiii", sada se iz stroja čuje "pik... pik... pik..."

– *Imamo ga! Sestro, pripremi salu. Odmah!*

Možda ovo zvuči kao pretjerivanje u usporedbi s običnim danom na poslu, ali vjerujte, ima takvih trenutaka. Možda u njima ne odlučuje baš svaka sekunda, ali odluku treba donijeti. Odmah. I neće biti populama.

Tipičan scenarij: nemamo para na računu. Kupac nije platio i ne znamo kad će. Što ćemo? Moramo platiti PDV, isplatiti plaće i platiti dobavljače. Nema za sve. Kad možemo računati da će nam sjesti neka lova? Nešto sitno ipak imamo, pa slijedi pitanje: platiti porez ili isplatiti plaće? Možemo li zamoliti dobavljača da nas pričeka par dana? Možemo li od banke uzeti kratkoročni kredit? Koliko to traje? Hoće li nam ga banka odobriti? Slažemo li se svi da s ovim što imamo platimo porez, zamolimo dobavljača da nas pričeka, dignemo kredit, kad nam banka prebaci sredstva isplatimo dobavljača – i tek kad naplatimo fakturu isplatimo plaću? Treba nam i Plan B: što ako nam dobavljač ne da novu robu dok ne platimo staru? Što ako nas banka odbije? Što ako

se sve to razvuče pa ne možemo isplatiti plaću punih mjesec dana, a onda je već vrijeme za sljedeću?

S druge strane, pivica s prijateljem je opuštajuće iskustvo. Ne moramo vam pričati kako to zvuči, sigurno znate i sami, ali više nalikuje na nešto oblika:

– Starci me gnjave da završim faks.

– Ajme, znam, i mene, ali tvoji su još veća tlaka od mojih.

– Ništa ne kuže, misle da još živimo u '68. Kome danas treba faks kad možeš bolje zarađivati k'o dostavljač nego pravnik, šta će mi to? Nego, kad smo kod faksa, 'očemo mi večeras na onu brucošijadu?

– Zapravo mi se baš i ne da, ali možda Ivana bude tamo pa... znaš kako je...

– He he he, ti, vraže stari...

Čak i kad imate problem koji ćete podijeliti s prijateljem uz pivicu i čips, nitko zapravo ne očekuje da se tim "pivskim procesom" nešto konkretno i riješi. Možda ćete dati neki savjet, možda nećete, ali čak i kada imate nešto za reći na temu – nećete se uvrijediti ako se sugestija ne prihvati.

Odnosno, s prijateljem pričate o problemima s ciljem da ih mentalno smanjite, dijeleći ih s nekim tko vas razumije i tko će vam pružiti emocionalnu podršku. A na poslu pričate o problemima s ciljem da ih riješite, što prije i što efikasnije, a u tom je procesu "emocionalna komponenta" (najčešće) samo smetnja.

Nepoštena podjela posla

Stvar se dodatno usložnjava činjenicom što kada dvije osobe (i još gore – prijatelja) pokreću zajednički posao, obično se to na kraju nekako posloži tako da se, teoretski, jedna od njih malo više brine o "logistici" (novcima, plaćanjima, fakturama, porezima, plaćama, dobavljačima, ponudama, ugovorima...), a druga se više fokusira na odrađivanje i organiziranje samog posla, što god da on već jest.

Odmah ćemo vam reći: onaj koji se brine o "logistici" izvukao je deblji kraj. Mnogo deblji kraj. Pogotovo kod nas.

I onda se pojavi problem od maločas. Nema para za sve: poreze, plaće, sirovine i dobavljače jer – klijent nije platio. Održava se sastanak s prijateljem-partnerom, i to, kako ste navikli, u kafiću. Krivo! Buka je, nemate mjesta za papire, ekipa pored vas igra bilijar ili pikado, neugodno vam se derati, pa čak i pričati naglas o ciframa koje su u rangu par desetaka tisuća kuna jer okolina ne shvaća da su to samo najmanjim dijelom vaši novci. Štoviše, vi osobno trenutčno ste u debelom minusu. Vaš prijatelj-partner sjeo je na pivu i implicitno očekuje opušten razgovor, ne zanima ga "tko nije platio"... Čak i ako se to dogovaralo danima, pa su se obje strane, teoretski, dogovorile kako to *jest* poslovni sastanak – nema šanse, za taj prostor usidrena je ona "prijateljska" forma razgovora u kojem jedna strana iznosi svoje probleme, a druga, bez neke posebne obveze, pokušava sugerirati rješenje. U ovom slučaju to vodi u kolaps.

– Nećemo imati za plaće, nisu nam platili.

– Pa šta ih ne možeš nazvati?

– Naravno da sam ih nazvao, ali kažu da ne mogu platiti trenutno.

– Baš su šupci. (*Ovo je u rangu "starci su ti tlaka"*).

– Da, jesu, ali to nije poanta, poanta je da ne možemo platiti PDV i isplatiti plaće.

– Reci poreznoj da ćeš im platiti kad nama plate, šta gnjave.

– Da, ali ne mogu, takav je zakon, nismo obrt nego d.o.o. pa...

– To je glup zakon! I šta sad, ja nemam za plaću jer je država pohlepna.

– (*Sad već bijesno*) Ni ja neću dobit plaću, ali ajmo naći neko rješenje...

– Imam ja rješenje: neka nam oni krelci plate i eto ti rješenja.

I tako ukруг. Ništa se ne riješi jer se ni inače u prijateljskim razgovorima niti ne očekuje neko veliko rješenje.

No da razmirmamo: može li prijatelj biti i poslovni partner? Može, ako ga zamislite kao dvije različite osobe: (1.) prijatelja i (2.) partnera, te vršite promjene konteksta i načina komunikacije prema potrebi. Idealno bi bilo da tu vještinu isprobate prije nego što uđete u partnerstvo. Ako niste sigurni, procijenite koliko vam prijateljstvo vrijedi – jer moglo bi doista doći do stoma istog. Ako ide, krenite oprezno ali odlučno u tom smjeru, jer imati prijatelja i partnera u istoj osobi predivna je stvar na kojoj će vam mnogi, s punim pravom, zavidjeti!